

Nr 358.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891
angående väghållningsbesvärets utgörande på landet:
given Stockholms slott den 19 mars 1920.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

O. Nilsson.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet (nr 67 sid. 1).

Härigenom förordnas, att 6, 7, 10, 12, 13, 37, 45, 47, 59, 61, 65, 72 och 83 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola, 7, 12, 13, 37, 45, 47, 65 och 83 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksvärde åsatt egendom, för vilken fastighetsskatt enligt bestämmelserna i II kap. kommunalskattelagen skall utgöras, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) all annan egendom, för vilken fastighetsskatt skall utgöras, och vars hela värde upptagits såsom annat värde, såvitt taxeringsvärdet uppgår till minst åttahundra kronor; samt

c) annan inkomst än inkomst av fast egendom, såvitt densamma är underkastad kommunal inkomstskatt och dess taxerade belopp, efter avdrag i förekommande fall av dels hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, som av ägaren användes i näring eller eljest i rörelse eller yrke, dels ock värdet i oförädlad skick av beståndsdelar från egen fastighet, vilka förädlas eller förbrukas i näring eller eljest i rörelse eller yrke, uppgår till minst ettusen kronor.

7 §.

Vägunderhållet in natura, varmed förstås arbetet för vägs hållande i laggillt skick, åligger all egendom med åsatt jordbruksvärde, med

undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar ävensom frälseränta, samt utgöres efter vägdelening, varom i III kap. stadgas.

De beskattningsföremål — — — — V kap. förmäles.

10 §.

Vägtal åsättes varje hemman, utjord och annan jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktad fastighet sålunda, att för varje ett hundra kronor av senast fastställda taxeringsvärdet utföres ett vägtal.

Vad om hemman i denna paragraf sägs gäller ock om varje i jordebok eller fastighetsbok särskilt upptaget nummer.

12 §.

Finnes för — — — — vägkassan underhållas.

Är fastighet avsides eller obekvämt belägen i förhållande till den samma tilldelat vägstycke eller yppar sig, till följd av vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande av fastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldige, efter framställning av innehavaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befallningshavande på fastighetsinnehavarens besvär prövat skäligt bifall därtill lämna, därefter i stället bidraga med penningar efter det belopp, vartill underhållskostnaden bestämmes av den i IV kap. omförmälda nämnd; skolande härvid icke tagas i beräkning den av nämnden angivna särskilda kostnad för ökat besvär i följd av större avstånd från fastigheten till dess vägstycke.

Ovannämnda bidrag — — — — vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelening väg lämnats odelad emellan delägare i samma fastighet eller varder efter vägdelening fastighet delad emellan två eller flera, svare dessa för underhållet av fastighetens väg, var i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde. Äro delägarne flera än två, skola de sig emellan för minst ett år i sänder utse en vägfogde. Om valet skall underrättelse meddelas kronobetjäningen, som i sin ordning lämnar den valde därav del. Intill dess valet ägt rum och kronobetjäningen därom underrättats, svare delägarne en för alla och alla för en för underhållet av fastighetens väg.

Vägfogde åligger — — — — påkalla handräckning.

Vägfogde, som — — — — år förflutit.

Vill delägare — — — — 45 § stadgas.

37 §.

Vägdelening i enlighet med föreskrifterna i denna lag skall, sedan väghållningsdistrikts område blivit enligt 82 § bestämt, första gången ske, då yrkande därom framställas av väghållningsskyldige, vilka inneha jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade fastigheter i värde uppgående till minst en tiondedel av sammanräknade taxeringsvärdet å alla sådana fastigheter inom väghållningsdistriktet.

Därefter må — — — — vara erforderlig.

45 §.

Vill delägare i fastighet, efter ty i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga därom vid vägdelening, som i 36 § avses, skall delningen av fastighetens väg ske i sammanhang med nämnda vägdelening, och gälle därvid i tillämpliga delar vad här ovan i detta kapitel är stadgat.

Uppstår eljest — — — — landsfiskalen ingiven.

Kan överenskommelse — — — — underrätta delägarne.

Vägdelening, som — — — — ägde rum.

Vad i — — — — av vägkassan.

47 §.

Den i — — — — tre ledamöter.

Ordföranden och — — — — eller landstingsområde.

Övriga två ledamöter tillika med två suppleanter för dem utses av de väghållningsskyldiga å vägstämman, som i 52 § sägs; varöver Konungens befallningshavande äger hålla hand. Av dessa ledamöter och suppleanter bör en ledamot och dennes suppleant utses bland innehavare av sådana fastigheter, som jämlikt 7 § äro förpliktade till vägunderhåll in natura, samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldiga, som äro pliktiga att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än nyss sagts.

I avseende — — — — stadgat är.

59 §.

Vägs-katten utgår efter vägfyrk med iakttagande därav:

a) att egendom med åsatt jordbruksvärde, med undantag av dels

staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar dels ock frälseränta, påföres en vägfyrk för varje etthundra kronor av taxeringsvärdet,

b) att nu nämnda skogar påföres en vägfyrk för varje etthundra-femtio kronor av taxeringsvärdet,

c) att frälseränta ävensom fastighet utan åsatt jordbruksvärde påföres en vägfyrk för varje två hundra kronor av taxeringsvärdet, samt

d) att inkomst påföres en vägfyrk för varje trettio kronor av det till kommunal inkomstskatt beskattningsbara beloppet, minskat i förekommande fall med dels uppskattad inkomst av fast egendom, dels hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, som av ägaren användes i näring eller eljest i rörelse eller yrke, dels ock värdet i oförädlad skick av beståndsdelar från egen fastighet, vilka förädlas eller förbrukas i näring eller eljest i rörelse eller yrke;

dock med iakttagande att vad som icke uppgår till hel vägfyrk bortfaller.

Vägfyrktalslängd i enlighet med dessa bestämmelser upprättas för varje kommun av häradsskrivaren mot ersättning ur vägkassan med belopp, varom särskilt stadgas. De väghållningsskyldiga äge dock, för det fall, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning jämlikt 63 § överlämnas åt kommunalnämnd eller utsedda förtroendemän, besluta, att jämväl upprättandet av vägfyrktalslängd må överlämnas åt kommunalnämnd, därest överenskommelse därom träffas, eller åt utsedda förtroendemän; och skall underrättelse om sådant beslut årligen före den 20 maj meddelas häradsskrivaren medelst utdrag av vägstämmoprotokollet. Vägfyrktalslängden skall senast den 1 december insändas till kommunalstämmans ordförande, varefter längden skall framläggas till granskning och företagas till justering av de väghållningsskyldiga å kommunalstämma i enahanda ordning, som är föreskriven i fråga om granskning och justering av kommunens debiterings- och uppbördslängd. Den justerade vägfyrktalslängden skall förvaras av kommunalstämmans ordförande och vid behov tillställas vägstyrelsen, som omedelbart efter begagnandet skall återställa längden till bemälda ordförande.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradsskrivarna varje år efter avslutandet av taxeringsnämndernas arbeten och före den 1 juni till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för varje kommun beträffande de i väghållet deltagande beskattningsföremål summariskt upptaga, i fråga om fastigheter och frälseränta, taxeringsvärdet.

särskilt å fastigheter, vilka vägunderhåll in natura åligger, särskilt å staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar och särskilt å alla övriga fastigheter jämte frälseränta samt i fråga om inkomst det belopp, varefter påförandet av vägfyrk skall ske.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargillt skick, då den är besvärad av snö eller is, skall Konungens befallningshavande, efter vederbörandes hörande, inom varje väghållningsdistrikt av lämpligt belägna, jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade fastigheter inrätta så kallade ploglag, vilka vardera av vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmakthålla.

De till — — — — fastigheternas taxeringsvärden.

72 §.

Konungens befallningshavande fördelar ploglagen så, att de fastigheter, som därtill kunna anslås, bliva i möjligaste mätto lika därtill nyttjade.

83 §.

Sedan väghållningsdistrikten — — — — vinna tillämpning.

Intill utgången av det år, då vägdelning enligt denna lag första gången blivit inom varje distrikt fullbordad, skall likväl, den tid mark är bar, vägunderhållet in natura utgöras enligt hittills gällande bestämmelser med skyldighet för innehavare av fastighet, som enligt 7 § är förpliktad utgöra sådant vägunderhåll, men intill dess ny vägdelning sker bliver därifrån befriad, att bidraga till väghållet med penningar, dock så att sådan fastighet under tiden påføres allenast en vägfyrk för varje två hundra kronor av taxeringsvärdet.

Om användandet — — — — väghållningsskyldige besluta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1921.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anförde chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Nilsson, följande: På föredragning av chefen för finansdepartementet har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutat att för riksdagen framlägga förslag till kommunalskattelag. Enligt detta förslag skall den allmänna bidrags-skyldigheten till täckande av kommuns skattebehov fullgöras genom följande kommunala skatter, nämligen fastighets-skatt, näringsskatt, kommunal inkomstskatt och kommunal progressivskatt. Av dessa skatter är progressivskatten avsedd att uttagas i första hand efter en för hela landet lika skatteskala. Vad denna skatt inbringar skall delvis användas

för skatteutjämning mellan kommunerna och delvis tillgodokomma den borgerliga primärkommunen. Kommunens ytterligare skattebehov skall fyllas genom uttaxering av fastighetsskatt, näringskatt och kommunal inkomstskatt, vilka samtliga äro repartitionsskatter. Det är avsett, att kyrkoförsamlingens, skoldistriktets, fattigvårdssamhällets och häradets skattebehov i sin helhet skall tillgodoses genom samma tre skatter. Förslag till för ändamålet erforderliga ändringar i kommunallagarna m. fl. författningar skola jämlikt Kungl. Maj:ts tidigare denna dag fattade beslut föreläggas riksdagen.

Genom denna skattereform skulle alltså bevillningens huvudsakliga uppgift att bilda underlag för den allmänna kommunalbeskattningen komma att försvinna. Det är givetvis då ur praktisk synpunkt synnerligen önskvärt att ej behöva bibehålla en särskild bevillningstaxering allenast för de andra förekommande fall, där bevillningen tjänar till beskattningsunderlag. I stället torde man kunna låta bevillningens roll uppbäras av en eller flera skatter i det nya systemet. Vad jag i detta avseende nu har att föreslå Kungl. Maj:t, gäller väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Gällande bestämmelser.

Nu gällande bestämmelser om skattskyldigheten till vägväsendet återfinnas i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet (Svensk författningssamling nr 68, sid. 1). Enligt nämnda lags 6 §, sådan densamma lyder enligt lag den 20 juni 1905 (nr 34, sid. 1), skola i skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksfastighet, vartill även hänföras staten eller menighet tillhöriga allmänningssskogar, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills för unnad frihet från väghållningsbesväret;

b) frälseränta för sitt efter fem procent beräknade kapitalvärde;

c) all annan fastighet, varför bevillning till staten utgöres och vars taxeringsvärde uppgår till minst åttahundra kronor, ävensom staten tillhörig dylik fastighet, så vitt inkomst därav drages och taxeringsvärdet uppgår till minst nyssnämnda belopp;

d) inkomst, som uppgår till minst ettusen kronor och varför bevillning till staten utgöres, dock med undantag för inkomst, som förväras genom arrende av staten tillhörig jordbruksfastighet.

De närmare grunderna för dessa beskattningsföremåls inbördes deltagande i väghållningsskyldigheten framgå av lagens 59 §, sådan densamma lyder enligt lag den 15 april 1910 (nr 40 sid. 1). Reparti-

tionen, vilken förmedlas av vägfyrken såsom repartitionsenhet, är olika för olika grupper av beskattningsföremål på sådant sätt, att jordbruksfastighet, med undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, påföres en vägfyrk för varje etthundra kronor av taxeringsvärdet, att dessa skogar påföres en vägfyrk för varje etthundra femtio kronor av taxeringsvärdet, att frälseränta samt annan fastighet påföres en vägfyrk för varje tvåhundra kronor av taxeringsvärdet, samt att inkomst påföres en vägfyrk för varje trettio kronor av den beskattningsbara andelen därav.

Jämlikt 7 §, sådan densamma lyder enligt lagen den 20 juni 1905, skall av all jordbruksfastighet, med undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar, utgöras vägunderhåll in natura.

Kostnaden för underhållet av all indelad väg inom distriktet uppskattas av en särskild nämnd och fördelas därefter, sedan undfånget statsbidrag avdragits, på de till naturaväghåll förpliktade vägfyrkar. Det belopp, som enligt denna fördelning belöper på varje sådan vägfyrk, påföres såsom vägskatt varje annan vägfyrk. Vad vägkassan utöver vägskatten och eventuellt övriga intäkter behöver för bestridande av sina utgifter påföres härefter samtliga vägfyrkar till lika andel för en var av dem (60 §).

De i väghållningsskyldigheten på landet deltagande beskattningsföremålen hava hittills bestämts genom bevillningstaxeringen. I stället för dessa beskattningsföremål gäller det nu att i väglagen infoga sådana i det föreslagna nya kommunalskattesystemet ingående beskattningsföremål, som närmast motsvara de gamla, med iakttagande därvid av att nu gällande repartitionsgrunder i huvudsak bibehållas oförändrade. Frågan om en fullständig revision av väglagstiftningen har visserligen länge stått på dagordningen, och ett förslag i sådant avseende är utarbetat av den s. k. vägkommissionen, men ärendet har icke hunnit bringas i det skick, att detsamma nu kan föreläggas riksdagen. Under angivna förhållanden har den föreliggande uppgiften ansetts böra begränsas till sådana ändringar i väglagen, som direkt föranledas av ett upphävande av bevillningsförordningen.

Ändringsförslag.

I anslutning till arbetet med den nya kommunalskattereformen har inom finansdepartementet utarbetats förslag till de ändringar i väglagen, som under ovan angivna allmänna förutsättningar ansetts påkallade. Då jag nu går att närmare redogöra för detta förslag, har jag ansett mig böra i fråga om det nya kommunalskatteförslagetets innebarg till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 301 häft. (Nr 358.)

håll, utöver vad som redan nämnts, erinra om följande, som har avseende å nu föreliggande spörsmål.

Fastighetsskatt skall utgöras för all fast egendom med vissa undantag, vilka särskilt för stategensdoms vidkommande äro betydligt mindre omfattande än nu gällande undantag från bevillning och icke annat än i fråga om kommunikationsföretag torde hänföra sig till fastighet, varav inkomst drages. Fastigheterna äro underkastade beskattning i förhållande till deras taxeringsvärde. Den nuvarande skillnaden mellan jordbruksfastighet och annan fastighet upprätthålles icke, men taxeringsvärdet skall uppdelas i jordbruksvärde, skogsvärde och annat värde. Till jordbruksvärde räknas fast egendoms värde för jordbruk med binäringar ävensom för skogsbruk, iden mån detsamma ej är att hänföra till skogsvärde. Såsom skogsvärde upptages värde av växande skog utöver husbehovet. Har fast egendom icke jordbruks- eller skogsvärde, upptages taxeringsvärdet såsom annat värde. Såsom sådant värde skall jämväl upptagas det värde, fast egendom kan äga utöver jordbruks- och skogsvärde. Värde av frälseränta, som utgår av fastighet med åsatt jordbruksvärde, upptages såsom jordbruksvärde.

Kommunal inkomstskatt utgöres för all inkomst, vare sig den härflyter av fast egendom, av näring eller av annan inkomstkälla, samt blir i väsentliga delar lika med den statliga inkomstskatten. De viktigaste olikheterna äro, att Orts- och familjeavdragen gjorts lägre för att ej lämna de fattigare landskommunerna utan skatteköllor, att skatten ej är progressiv, att särskilt tillägg för förmögenhetsdel ej göres, samt att inkomst av fast egendom och av näring beskattas i förvärvskommunen, medan annan inkomst beskattas i bostadskommunen. Vad avdragen beträffar är att märka, dels att vid uppskattning av inkomst från särskild inkomstkälla vissa naturliga avdrag skola ske, dels ock att vid beräkning av skattskyldigs behållna inkomst inom en kommun vissa allmänna avdrag må göras, såsom för ränta å gäld, viss förlust, som ej är att hänföra till kapitalförlust, periodiskt understöd i vissa fall, försäkringspremier m. fl. avgifter. I kommun uppskattade inkomstbelopp sammanföras för en var, som har att där erlægga kommunal inkomstskatt, i en summa, varifrån förekommande avdrag av sistberörda slag verkställas. Återstoden utgör det taxerade beloppet. Skattskyldigheten bestämmes dock icke i förhållande härtill utan till det beskattningsbara beloppet, som erhålles efter utförande jämväl av förekommande Orts- och familjeavdrag.

Förslaget till ändringar i vissa delar av väglagen, sådant det ursprungligen förelåg, upptog huvudsakligen följande bestämmelser.

Begreppet »jordbruksfastighet» utbyttes mot begreppet »fastighet med åsatt jordbruksvärde eller skogsvärde» eller, där så utan åsidosättande av nödig tydlighet kunde ske, endast »fastighet», och taxeringsvärdet å jordbruksfastighet ersattes i stort sett med jordbruksvärde och skogsvärde enligt den nya ordningen. Då frälseränta i vissa fall skall kunna åsättas jordbruksvärde, men dylik ränta naturligen icke bör kunna indelas till utgörande av vägunderhåll in natura, undantog förslaget frälseränta från den särskilda kategori av beskattningsföremål, som utgöres av fastigheter med åsatt jordbruksvärde eller skogsvärde. Den begränsning av skattskyldigheten för s. k. annan fastighet med hänsyn till storleken av taxeringsvärdet, varom stadgas i väglagens nuvarande 6 §, utfördes på det sätt, att fast egendom utom frälseränta skulle vara från sagda skyldighet undantagen, därest taxeringsvärdet innefattade jämväl annat värde och ej uppgick till minst 800 kronor. I stället för att låta såsom nu en till minst 1,000 kronor uppgående inkomst, varför beviljning till staten utgöres, bilda beskattningsföremål i fråga om vägväsendet, upptog förslaget såsom beskattningsföremål annan till minst 1,000 kronor uppgående inkomst än inkomst av fast egendom, därest kommunal inkomstskatt därför skall utgöras till kommun inom väghållningsdistriktet. Alternativt utslöt förslaget den nuvarande begränsningen till inkomst, som uppgår till minst 1,000 kronor. I stället för inkomstens till beviljning *beskattningsbara* belopp, vilket nu bildar utgångspunkt för vägskattens bestämmande, antydde förslaget två alternativ, nämligen dels det *taxerade* och dels det *beskattningsbara* beloppet, utan att för det dåvarande taga ståndpunkt till någotdera alternativet.

I övrigt bör framhållas, att förslaget, utan att sådant föranleddes av kommunalskattereformen, i sammanhang med av sagda reform påkallad ändring av 10 § ur paragrafen utslöt stadgandet om befrielse i visst fall för del av avgäld för avsöndrad lägenhet.

Över ifrågakvarande förslag har kammarkollegium den 12 december 1919 avgivit infortrat utlåtande.

Kollegium har därvid förklarat sig anse, att, därest beviljningen ej längre skulle tjäna såsom underlag för den allmänna kommunalbeskattningen, dess bibehållande ensamt för beskattningen till vägväsendet på landet ej kunde ifrågasättas. Vidare har kollegium uttalat, att man, i betraktande av att förslaget hänförde sig till ett mer eller mindre kortvarigt provisorium, icke torde behöva hysa någon betänklighet mot förslaget ur den synpunkt, att det möjligen i tillämpningen, emot vad

som åsyftats, kunde komma att medföra någon avsevärd rubbning i vägbördans fördelning.

Beträffande förslaget's särskilda delar har kollegium anfört i huvudsak följande:

Såsom ersättning för taxeringsvärdet å jordbruksfastighet enligt nu gällande ordning hade förslaget i stort sett upptagit jordbruksvärdet och skogsvärdet, varjämte förslaget utbytt begreppet »jordbruksfastighet» mot begreppet »fastighet med åsatt jordbruksvärde eller skogsvärde». Den förskjutning av skattskyldigheten, som härav kunde föransledas, syntes kollegium, såvitt kunde bedömas, komma att bliva skäpligen ringa, i följd varav några betänkligheter mot den föreslagna substitutionen icke syntes böra förefinnas. Vad beträffade inkomsten såsom beskattningsföremål, torde väl den inkomst, som nu hade att delta i väghållningsskyldigheten, i det nya kommunalskattesystemet komma att närmast motsvaras av vad förslaget kallade »annan inkomst än inkomst av fast egendom». Urskiljandet för vägbeskattningens ändamål av sådan »annan inkomst», vilken för den rena kommunalbeskattningen icke behövde eller borde särhållas från fastighetsinkomsten, torde med nödvändighet förutsätta en sådan anordning av taxeringsväsendet, att taxeringslängderna komme att i varje fall direkt utvisa den vägskattepliktiga inkomstens belopp. Vidtoges ej denna anordning, bleve förslaget's bestämmelse om vägskatteplikt för »annan inkomst» helt enkelt omöjlig att tillämpa i alla de fall, då i den kommunalskattepliktiga inkomsten inginge jämväl inkomst av fast egendom. Huru återigen inkomstens uppdelning för antydda ändamål skulle kunna ske, syntes bliva en nog så ömtålig fråga, för så vitt och i den mån den odelade inkomstens belopp skulle framstå såsom ett netto efter tillämpande av de allmänna avdrag, som kunde vara medgivna. Huru än avdragssystemet i övrigt lades, torde det icke utan vidare gå för sig att hänföra avdragen vart för sig till inkomsten ur viss inkomst-källa, i förevarande avseende alltså till inkomsten av fast egendom eller till »annan inkomst». Särskilda reglerande bestämmelser för avdrags-tillämpningen på de båda olika inkomstitlarna bleve således här av nöden. Huruvida man härvid lämpligen skulle tänka sig en proportionell uppdelning av avdragen på inkomstitlarna i förhållande till dessas belopp eller avdragens hänförande med hela beloppet till endera sidan — snarast då så att de fölle på »annan inkomst» — tilltrorde sig kollegium i frågans dåvarande läge icke att med någon säkerhet bedöma. En annan fråga vore, huruvida man i avseende å vägskatteplikten för »annan inkomst» borde räkna med det *beskattningsbara* beloppet eller med det *taxerade*. Svaret syntes även här väsentligen

böra bero på avdragssystemets läggning. För kollegium ville det synas, som om, för den händelse avdragen bleve avsevärt kraftigare än för närvarande gällde, man skulle hava giltig anledning att hålla sig till det taxerade beloppet såsom då bättre än det beskattningsbara motsvarande det nu gällande systemets beskattningsbara belopp. Läte man alltså det taxerade beloppet ligga till grund för vägskattens utgörande, torde den i 6 § förekommande eljest skäligen onödiga begränsningen av skattskyldigheten för inkomst böra bibehållas. Vid en på sådant sätt anordnad vägskatteskyldighet för inkomst torde man i minsta möjliga mån i sak avvika från vad nu gällde. Mot den i 6 § av förslaget upptagna begränsningen med hänsyn till taxeringsvärdets storlek av skyldigheten för fast egendom att deltaga i väghållningsskyldigheten hade kollegium ingen erinran att framställa. Kollegium utginge härvid ifrån att någon uppdelning av taxeringsvärde ej högre än 800 kronor på olika värdeslag icke skulle ifrågakomma. Uteslutandet ur förslagens 10 § av stadgandet om befrielse i visst fall för del av avgäld från avsöndrad lägenhet hade visserligen icke något samband med skattefrågan men syntes så mycket lämpligare, som stadgandet i allt fall på grund av bestämmelserna i lagen den 25 maj 1905 rörande avgäld från avsöndrad lägenhet förlorat varje betydelse.

Slutligen har kollegium i formellt och redaktionellt hänseende framställt några smärre erinringar, för vilka jag emellertid icke här anser mig böra lämna någon närmare redogörelse, enär desamma vunnit beaktande vid den slutliga överarbetning av förslaget, som skett inom finansdepartementet.

Då jordbruksfastighets hela taxeringsvärde nu deltagar i väghållningsskyldigheten efter enhetligt repartitionstal, synes det mig vara riktigtast att, så vitt fråga är om fastighet med åsatt jordbruksvärde, låta icke blott sagda värde utan även samma fastighet åsatt annat värde deltaga i repartitionen efter den för jordbruksfastighet nu gällande högre beräkningsgrunden. Härigenom torde undvikas eljest befärade rubbningar av väghållningsbördans fördelning i sådana fall, där jordbruksfastighets taxeringsvärde enligt nu gällande ordning till större eller mindre del motsvaras av vad som enligt kommunalskattelagen kommer att hänföras till annat värde.

Vad beträffar s. k. »annan inkomst» såsom vägbeskattningsföremål, har jag ansett det vara riktigtast att, liksom nu sker, räkna med det beskattningsbara och icke med det taxerade inkomstbeloppet. Jag vill i detta sammanhang erinra därom, att, då under kristiden betydande

*Departements-
chefen.*

avdrag medgivits vid taxeringen till bevillning, det icke ifrågasatts annat, än att motsvarande lättnader skulle beredas i fråga om den efter bevillningen utgående vägskatten. I enlighet härmed bör också, ehuru avdragen nu bestämmas efter nya grunder, vägskatten alltjämt endast beräknas å det beskattningsbara beloppet, i förekommande fall minskat med *uppskattad* inkomst av fast egendom, vilken inkomst såsom sådan hittills icke påförts vägfyrk. Detta förutsätter en sådan anordning av taxeringslängderna, att uppskattade beloppet av inkomst från fast egendom däri kommer att särskilt redovisas, något som torde komma att iakttagas vid den pågående omarbetningen av bestämmelserna rörande taxeringsväsendet.

Begränsningen i 6 § till inkomster å minst 1,000 kronor har jag ansett böra bibehållas.

För de i övrigt vidtagna ändringar torde jag icke behöva närmare redogöra. Jag anser mig dock böra påpeka, att ändringen av begreppet »fastighet med åsatt jordbruksvärde eller skogsvärde» till »fastighet med åsatt jordbruksvärde» icke innebär någon ändring i sak. Fastighet med skogsvärde torde nämligen alltid komma att vara åsatt jämväl jordbruksvärde. Däremot medför den omständighet, att staten ålagts utvidgad kommunal skattskyldighet för sina fastigheter, i viss mån en utsträckning jämväl av vägskatteskyldigheten.

Departementschefen uppläste härefter ifrågavarande förslag till *lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet* av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställde, att för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmäler, lagrådets utlåtande över förslaget måtte genom utdrag av protokollet inhämtas.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan tacktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

John Gibson.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet (nr 68 sid 1).

Häri genom förordnas, att 6, 7, 10, 12, 13, 37, 45, 47, 59, 61, 65, 72 och 83 §§ i lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet skola, 7, 12, 13, 37, 45, 47, 59, 65 och 83 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

I skyldigheten att bygga och underhålla allmän väg, bro och färja deltaga, efter nedan stadgade grunder, följande beskattningsföremål:

a) all jordbruksvärde åsatt egendom, för vilken fastighetsskatt enligt bestämmelserna i II kap. kommunalskattelagen skall utgöras, dock att äldre lotshemman, så länge de äro underkastade lotsningsskyldighet, bibehållas vid dem hittills förunnad frihet från väghållningsbesväret;

b) all annan egendom, för vilken fastighetsskatt skall utgöras, och vars hela värde upptagits såsom annat värde, såvitt taxeringsvärdet uppgår till minst åttahundra kronor; samt

c) annan inkomst än inkomst av fast egendom, såvitt inkomsten är underkastad kommunal inkomstskatt och uppgår till minst ettusen kronor.

7 §.

Vägunderhållet in natura, varmed förstås arbetet för vägs hållande i laggillt skick, åligger all egendom med åsatt jordbruksvärde, med

undantag av staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar ävensom frälseränta, samt utgöres efter vägdelsing, varom i III kap. stadgas.

De beskattningsföremål — — — — V kap. förmäles.

10 §.

Vägtal åsättes varje hemman, utjord och annan jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktad fastighet sålunda, att för varje ett hundra kronor av senast fastställda taxeringsvärdet utföres ett vägtal.

Vad om hemman i denna paragraf sägs gäller ock om varje i jordebok eller fastighetsbok särskilt upptaget nummer.

12 §.

Finnes för — — — — vägkassan underhållas.

Är fastighet avsidet eller obekvämt belägen i förhållande till den samma tilldelat vägstycke eller yppar sig, till följd av vägs beskaffenhet, märklig svårighet för behörigt fullgörande av fastighet åliggande vägunderhåll in natura, må fastigheten, där de väghållningsskyldiga, efter framställning av innehavaren, därtill samtyckt eller, om samtycke vägrats, Konungens befallningshavande på fastighetsinnehavarens besvär prövat skäligen bifall därtill lämna, därefter i stället bidra med penningar efter det belopp, vartill underhållskostnaden bestämmes av den i IV kap. omnämnda nämnd; skolande härvid icke tagas i beräkning den av nämnden angivna särskilda kostnad för ökat besvär i följd av större avstånd från fastigheten till dess vägstycke.

Ovannämnda bidrag — — — — vägunderhållet ombesörja.

13 §.

Har vid vägdelsing väg lämnats odelad emellan delägare i samma fastighet eller varder efter vägdelsing fastighet delad emellan två eller flera, svare dessa för underhållet av fastighetens väg, var i förhållande till det hans lott åsatta taxeringsvärde. Äro delägarna flera än två, skola de sig emellan för minst ett år i sänder utse en vägfogde. Om valet skall underrättelse meddelas kronobetjeningen, som i sin ordning lämnar den valde därav del. Intill dess valet ägt rum och kronobetjeningen därom underrättats, svare delägarna en för alla och alla för en för underhållet av fastighetens väg.

Vägfogde åligger — — — — påkalla handräckning.

Vägfogde, som — — — — år förflutit.

Vill delägare — — — — 45 § stadgas.

37 §.

Vägdelening i enlighet med föreskrifterna i denna lag skall, sedan väghållningsdistrikts område blivit enligt 82 § bestämt, första gången ske, då yrkande därom framställes av väghållningsskyldiga, vilka innehava jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade fastigheter i värde uppgående till minst en tiondedel av sammanräknade taxeringsvärdet å alla sådana fastigheter inom väghållningsdistriktet.

Därefter må — — — — vara erforderlig.

45 §.

Vill delägare i fastighet, efter ty i 13 § sägs, att fastighetens väg skall delas, och väckes fråga därom vid vägdelening, som i 36 § avses, skall delningen av fastighetens väg ske i sammanhang med nämnda vägdelening, och gälle därvid i tillämpliga delar vad här ovan i detta kapitel är stadgat.

Uppstår eljest — — — — landsfiskalen ingiven.

Kan överenskommelse — — — — underrätta delägarne.

Vägdelening, som — — — — ägde rum.

Vad i — — — — av vägkassan.

47 §.

Den i — — — — tre ledamöter.

Ordföranden och — — — — eller landstingsområde.

Övriga två ledamöter tillika med två suppleanter för dem utses av de väghållningsskyldiga å vägstämman, som i 52 § sägs; varöver Konungens befallningshavande äger hålla hand. Av dessa ledamöter och suppleanter bör en ledamot och dennes suppleant utses bland innehavare av sådana fastigheter, som jämlikt 7 § äro förpliktigade till vägunderhåll in natura, samt en ledamot och dennes suppleant bland väghållningsskyldiga, som äro pliktiga att deltaga i väghållet för annat beskattningsföremål än nyss sagts.

I avseende — — — — stadgat är.

59 §.

Vägs-katten utgår efter vägfyrk med iakttagande därav:

a) att egendom med åsatt jordbruksvärde, med undantag av

Bihang till riksdagens protokoll 1920. 1 saml. 301 häft. (Nr 358.)

dels staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar dels ock frälseränta, påföres en vägfyrc för varje ett hundra kronor av taxeringsvärdet,

b) att nu nämnda skogar påföres en vägfyrc för varje etthundra femtio kronor av taxeringsvärdet,

c) att frälseränta ävensom fastighet utan åsatt jordbruksvärde påföres en vägfyrc för varje två hundra kronor av taxeringsvärdet, samt

d) att inkomst påföres en vägfyrc för varje trettio kronor av det till kommunal inkomstskatt beskattningsbara beloppet, minskat i förekommande fall med dels uppskattad inkomst av fast egendom och dels hyresvärdet motsvarande fem procent av taxeringsvärdet å fastighet, som av ägaren användes i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke;

dock med iakttagande att vad som icke uppgår till hel vägfyrc bortfaller.

Vägfyrktalslängd i enlighet med dessa bestämmelser upprättas för varje kommun av häradskrivaren mot ersättning ur väggkassan med belopp, varom särskilt stadgas. De väghållningsskyldiga äge dock, för det fall, att vägskattens debitering, uppbörd och redovisning jämlikt 63 § överlämnas åt kommunalnämnd eller utsedda förtroendemän, besluta, att jämväl upprättandet av vägfyrktalslängd må överlämnas åt kommunalnämnd, därest överenskommelse därom träffas, eller åt utsedda förtroendemän; och skall underrättelse om sådant beslut årligen före den 20 maj meddelas häradskrivaren medelst utdrag av vägstämmoprotokollet. Vägfyrktalslängden skall senast den 1 december insändas till kommunalstämmans ordförande, varefter längden skall framläggas till granskning och företagas till justering av de väghållningsskyldiga å kommunalstämma i enahanda ordning, som är föreskriven i fråga om granskning och justering av kommunens debiterings- och uppbördslängd. Den justerade vägfyrktalslängden skall förvaras av kommunalstämmans ordförande och vid behov tillställas vägstyrelsen, som omedelbart efter begagnandet skall återställa längden till bemälda ordförande.

61 §.

Till ledning för vägskattens bestämmande böra häradskrivarna varje år efter avslutandet av taxeringnämndernas arbeten och före den 1 juni till vägstyrelsens ordförande insända förteckningar, som för varje kommun beträffande de i väghållet deltagande beskattningsföremål summariskt upptaga, i fråga om fastigheter och frälseränta, taxeringsvärdet, särskilt å fastigheter, vilka vägunderhåll in natura åligger, särskilt å staten eller menighet tillhöriga allmänningsskogar och särskilt å alla

övriga fastigheter jämte frälseränta samt i fråga om inkomst det belopp, varefter påförandet av vägfyrc skall ske.

65 §.

Till allmän vägs hållande i fargillt skick, då den är besvärad av snö eller is, skall Konungens befallningshavande, efter vederbörandes hörande, inom varje väghållningsdistrikt av lämpligt belägna, jämlikt 7 § till vägunderhåll in natura förpliktade fastigheter inrätta så kallade ploglag, vilka vardera av vägen tilldelas ett visst stycke, det de skola behörigen vidmakthålla.

De till — — — fastigheternas taxeringsvärden.

72 §.

Konungens befallningshavande fördelar ploglagen så, att de fastigheter, som därtill kunna anslås, bliva i möjligaste mätto lika därtill nyttjade.

83 §.

Sedan väghållningsdistrikten — — — vinna tillämpning.

Intill utgången av det år, då vägdelning enligt denna lag första gången blivit inom varje distrikt fullbordad, skall likväl, den tid mark är bar, vägunderhållet in natura utgöras enligt hittills gällande bestämmelser med skyldighet för innehavare av fastighet, som enligt 6 och 7 §§ är förpliktad utgöra sådant vägunderhåll, men intill dess ny vägdelning sker bliver därifrån befriad, att bidra till väghållet med penningar, dock så att sådan fastighet under tiden påföres allenast en vägfyrc för varje två hundra kronor av taxeringsvärdet.

Om användandet — — — väghållningsskyldige besluta.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1921.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd måndagen
den 15 mars 1920.*

Närvarande:

Justitieråden AMÉEN,
friherre LEIJONHUFVUD,
EDELSTAM,
Regeringsrådet LINNÉR.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 12 mars 1920, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av t. f. förste kanslisekreteraren Carl Kuylenstierna.

Lagrådet yttrade: På sätt framgår av departementschefens yttrande skall enligt det förslag till kommunalskattelag, som föranlett ifrågavarande förslag till ändring i väglagen, kommunal inkomstskatt utgöras för inkomst av fast egendom, av näring och av annan inkomstkälla. Försåvitt i skattelagsförslaget genom bestämmelser om avdrag eller andra korrektiv är sörjt för att nyttigheter, som ingå i avkastningen av den skattskyldiges fastighet och tillika av honom användas i skattepliktig näring eller eljest i rörelse eller yrke, icke belastas med dubbel beskattning, synes det ligga närmast till hands att anordna vägskatten så, att den såvitt möjligt, ansluter sig till det föreslagna systemet för den kommunala beskattningen.

Emellertid antydes i motiveringen, att förslaget till ändring i väglagen på grund av dess provisoriska karaktär ansetts böra så litet som

möjligt avvika från nuvarande regler för väghållningsbesvärets utgörande. Om detta är huvudsyftet och således, såvitt möjligt, motsvarighet bör äga rum till de nuvarande beskattningsföremålen i fråga om väghållningen, torde viss ändring erfordras beträffande 6 § c).

Från »inkomst av fast egendom» enligt förslaget till kommunal-skattelag läser nämligen undantagas viss inkomst, som enligt nu gällande system anses träffad genom fastighetsbevollningen. Så är förhållandet med hyresvärdet av fast egendom, som av ägaren användes i näring eller eljest i rörelse eller yrke. Avdrag för sådant hyresvärde från vad som i 6 § c) betecknats såsom »annan inkomst än inkomst av fast egendom» synes därför böra ske, varigenom även vinnes överensstämmelse med 59 § d) enligt förslaget.

Därjämte anmärkes, att lagrådet ej med visshet kunnat inhämta, huruvida värdet av produkter och beståndsdelar av fast egendom, vilka förädlas i ägarens näring, skall upptagas såsom inkomst av fast egendom eller ingå i inkomsten av näringen. Därest det senare blir fallet, synes såväl i 6 § c) som i 59 § d) böra meddelas föreskrift att, liksom nu ifråga om inkomstbevollningen sker, avdrag skall göras för värdet av produkterna eller beståndsdelarna i oförädlat skick.

Slutligen anmärkes, att i 6 § c) bör uttryckligen angivas, huruvida med »inkomst» förstås, såsom lagrådet antager vara fallet, det »taxerade» beloppet eller möjligen det »beskattningsbara» beloppet.

Det torde beträffande 59 § böra erinras, att dess lydelse är beroende av, huruvida riksdagen bifaller en tidigare avlåten proposition om ändring, bland annat, av förevarande paragraf i del, som icke beröres av kommunal-skatteförslaget.

Den i 83 § förekommande, från gällande lag kvarstående hänvisningen till 6 § synes böra utgå; den är i och för sig obehövlig, och detta förhållande kommer till följd av de föreslagna ändringarna i 10, 37, 47 och 65 §§ att bliva mera framträdande än förut.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19
mars 1920.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BRANTING,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena friherre PALMSTIERNA,
Statsråden: UNDÉN,
THORSSON,
OLSSON,
SANDLER,
NOTHIN,
NILSSON,
ERIKSSON,
SVENSSON,
HANSSON.

Efter gemensam beredning med chefen för finansdepartementet anmälde chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Nilsson, lagrådets den 15 mars 1920 avgivna utlåtande över det den 12 i samma månad till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet.

Efter att hava redogjort för utlåtandets innehåll, yttrade departementschefen:

Såsom av mitt yttrande vid anmälan i statsrådet av förevarande lagförslag den 12 sistlidne mars framgår, har jag funnit övervägande skäl tala för att en provisorisk anordning i närmaste möjliga anslutning till de nu gällande normerna äger rum i fråga om vägbeskattningen. Något skäl att frånga denna ståndpunkt anser jag icke föreligga. Av det

förslag till kommunalskattelag, som Kungl. Maj:t i proposition (nr 191) förelagt riksdagen, jämfört med det förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 28 oktober 1910 om inkomst- och förmögenhetsskatt, som Kungl. Maj:t i dag beslutat förelägga riksdagen, framgår, att värdet av virke och andra *produkter* från fast egendom, vilka förädlas eller förbrukas i av fastighetsägaren driven näring eller eljest i rörelse eller yrke, alltid skall upptagas såsom inkomst av fast egendom, medan däremot värdet av *beståndsdelar* av fast egendom under motsvarande förhållanden i regel kommer att ingå i inkomsten av näringen, rörelsen eller yrket. I anledning av sistberörda förhållande erfordras, såsom lagrådet antytt, omredigering av såväl 6 § c) som 59 § d). De av lagrådet i övrigt gjorda erinringar böra enligt mitt förmenande iakttagas.

Departementschefen uppläste därefter ett med iakttagande av vad sålunda anförts omarbetat förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 23 oktober 1891 angående väghållningsbesvärets utgörande på landet samt hemställde, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skulle avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Allan Tigerschiöld.
